EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2021.6.29.
COM(2021) 337 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Átfogó jelentés az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az Európai Stratégiai Beruházási Alap (ESBA) uniós garanciájának felhasználásáról és az Európai Stratégiai Beruházási Alap (ESBA) garanciaalapjának működéséről

Tartalom

1. Bevezetés **2**

2. Az uniós garancia **3**

3. Az uniós garancia felhasználása **5**

3.1. Infrastrukturális és innovációs keret 7

3.1.1. Az IIW adósságportfóliója 7

3.1.2. Az IIW sajáttőke-portfóliója 8

3.2. Kkv-keret 9

3.2.1. A kkv-keret adósságportfóliója 9

3.2.2. A kkv-keret sajáttőke-portfóliója 10

4. Az ESBA keretén belüli uniós garanciaalap működése **10**

4.1. A garanciaalap feltöltési mechanizmusa 11

4.2. Éves és összesített pénzáramok 11

4.3. A portfólió összetétele és fő jellemzői 12

4.4. Teljesítmény 13

4.5. A garanciaalap célrátája és feltöltöttsége megfelelőségének értékelése 13

5. Következtetések **14**

1. Bevezetés

Az Európai Stratégiai Beruházási Alapot (a továbbiakban: ESBA) 2015-ben, az Európai Beruházási Tanácsadó Platformmal (EBTP) és a Beruházási Projektek Európai Portáljával (BPEP) együtt hozták létre az 1291/2013/EU és az 1316/2013/EU rendelet módosításáról szóló 2015. június 25-i (EU) 2015/1017 európai parlamenti és tanácsi rendelet[1] (a továbbiakban: ESBA-rendelet) keretében, azzal a céllal, hogy a magántőke bevonása révén fellendítse a beruházásokat az Unióban. Az ESBA irányítására és az uniós garancia biztosítására vonatkozó megállapodást (a továbbiakban: ESBA-megállapodás) a Bizottság és az Európai Beruházási Bank (a továbbiakban: EBB) 2015. július 22-én írta alá.

Az ESBA-megállapodást többször módosították és újraszövegezték:

- Az **első** alkalommal módosított és újraszövegezett ESBA-megállapodás, amelyet 2016. július 21-én írtak alá, a következő két további termékkel egészítette ki a kkv-keretet: a kkv-keret sajáttőke-terméke és az EaSI[2] garanciaeszköz bővítése;

- A **második** alkalommal módosított és újraszövegezett ESBA-megállapodás, amelyet 2017. november 21-én írtak alá, ideiglenesről (időszak elejére ütemezés) állandó bővítésre (kiegészítés) alakította át a kkv-kerethez tartozó három garanciatermék struktúráját, valamint a kkv-kerethez tartozó új termékkel, a kulturális és kreatív ágazatok garanciaeszközének bővítésével egészített ki a megállapodást;

- 2017-ben az 1316/2013/EU és az (EU) 2015/1017 rendeletnek az ESBA időbeli hatályának meghosszabbítása, továbbá az említett alapot és az EBTP-t érintő technikai javítások bevezetése tekintetében történő módosításáról szóló, 2017. december 13-i (EU) 2017/2396 európai parlamenti és tanácsi rendelet[3] (a továbbiakban: az ESBA 2.0 rendelet) módosította az ESBA-rendeletet. Az ESBA 2.0 rendelet növelte többek között az uniós garancia mértékét, továbbá módosította a feltöltési célrátát. Az ESBA 2.0 rendelettel való összhang biztosítása céljából **harmadik** alkalommal módosított és újraszövegezett ESBA-megállapodást 2018. március 9-én írták alá;

- A **negyedik** alkalommal módosított és újraszövegezett ESBA-megállapodást 2018. december 20-án írták alá annak érdekében, hogy növeljék a kkv-keret meglévő termékeihez nyújtott ESBA-hozzájárulást, és a kkv-kerethez tartozó két további termékkel (az ESBA kombinált termék és az ESBA kkv-k számára nyújtott magánhitel-terméke) egészítsék ki a megállapodást;

- Az **ötödik** alkalommal módosított és újraszövegezett ESBA-megállapodást 2020. március 27-én írták alá annak érdekében, hogy egyebek mellett növeljék a kkv-keret meglévő termékeihez nyújtott ESBA-hozzájárulást, és a kkv-kerethez tartozó két

[1] HL L 169., 2015.7.1., 1. o.
[2] A foglalkoztatás és a szociális innováció programja.
[3] HL L 345., 2017.12.27., 34. o.

új termékkel (az európai kockázatitőke-növelő akció (ESCALAR) elnevezésű termék, valamint a készség- és oktatásfejlesztési (K+O) termék) egészítsék ki a megállapodást;

- A Covid19-járványt okozó vírus gazdasági hatásának mérséklését célzó intézkedésként 2020. április 27-én aláírták a **hatodik** alkalommal módosított és újraszövegezett ESBA-megállapodást azzal a céllal, hogy az infrastrukturális és innovációs keret (a továbbiakban: IIW) nemzeti fejlesztési banki sajáttőke-portfóliójából, valamint a kkv-keret egyes meglévő termékeiből származó forrásokat csoportosítsanak át a Covid19-járvány által sújtott vállalkozások forgótőke-hitelezésének támogatására.

  Ezzel összefüggésben a COSME hitelgarancia-eszköz (COSME LGF) bővítésére elkülönített uniós garanciát 1,484 millió EUR-ra, az InnovFin – kkv-garanciaeszköz bővítésére elkülönített uniós garanciát pedig 1,400 millió EUR-ra emelték.

Az ESBA-rendelet 18. cikke (3) bekezdésének b) pontja előírja, hogy a Bizottságnak 2018. június 30-ig, majd azt követően háromévente átfogó jelentést kell közzétennie az uniós garancia felhasználásáról és a garanciaalap működéséről.

Az ESBA kötelezettségvállalási időszaka 2020. december 31-én ért véget. A már jóváhagyott ESBA-műveletek aláírására 2022. december 31-ig kerülhet sor, az operatív ellenőrzés viszont az uniós garancia által támogatott valamennyi finanszírozási és beruházási művelet visszafizetéséig folytatódik.

Az e jelentésben szereplő adatok a 2020. december 31-i állapotot tükrözik.

2. Az uniós garancia

Az Unió feltétel nélküli, visszavonhatatlan és azonnal lehívható garanciát nyújt az EBB-nek az ESBA keretében megvalósuló finanszírozási és beruházási műveletek tekintetében. Az EBB számára biztosított magasabb kockázatviselési képesség révén az uniós garancia lehetővé teszi az EBB által az IIW igénybevételével végrehajtott finanszírozási és beruházási műveletek által támogatott magasabb kockázatú projektek volumenének növelését, és ennek eredményeként segít kezelni a piaci hiányosságokat és az optimálistól elmaradó beruházási helyzeteket. Az uniós garancia azt is lehetővé teszi, hogy az Európai Beruházási Alap (EBA) kkv-keretéből nagyobb volumenű hitelezés legyen biztosítható több vállalkozás részére, ezáltal pedig megkönnyíti a kkv-k és a kis méretű, közepes piaci tőkeértékű vállalatok finanszírozáshoz jutását[4].

[4] Az ESBA-rendelet 3. cikke.

Az ESBA-műveletek egy részét az uniós garancia fedezi, míg egy másik részét az EBB hajtja végre saját kockázatra. Az uniós garancia kezdeti kerete 16 milliárd EUR volt az uniós költségvetésből, amelyet az EBB saját forrásainak 5 milliárd EUR összegű allokációja egészített ki. Ezeket az összegeket az ESBA 2.0 rendelettel 26 milliárd EUR-ra, illetve 7,5 milliárd EUR-ra emelték.

Az uniós garancia az ESBA 2022 végéig rulírozó jelleggel működik, ami azt jelenti, hogy az uniós garancia fedezete a meglévő szerződések lejáratát követően új műveletekre fordítható, feltéve, hogy az uniós garancia összege soha nem haladja meg a 26 milliárd EUR-t, és az uniós garancia keretében az Unió általános költségvetéséből teljesített összesített nettó kifizetések nem haladják meg a 26 milliárd EUR-t.

Az uniós garancia fedezi az EBB által az IIW terhére, valamint az EBA által a kkv-keret terhére jóváhagyott finanszírozási és beruházási műveleteket. A két keret közötti kezdeti felosztás szerint az IIW-re legfeljebb 13,5 milliárd EUR, a kkv-keretre legfeljebb 2,5 milliárd EUR jutott volna. Tekintettel a kkv-keret iránt mutatott élénk érdeklődésre, az ESBA irányítóbizottsága úgy döntött, hogy az IIW-ből átcsoportosítva 2016 júliusában 500 millió EUR-val megerősíti a kkv-keretet. Az ESBA 2.0 rendelet tovább növelte a kkv-keretet, és arra 6,5 milliárd EUR-s korlátot állapított meg, amelyet azonban az irányítóbizottság legfeljebb 9 milliárd EUR-ra még tovább növelhet[5] (1. táblázat).

2020 áprilisában a Covid19-világjárványra reagálva az ESBA irányítóbizottsága jóváhagyta, hogy 250 millió EUR-t csoportosítsanak át az IIW nemzeti fejlesztési banki sajáttőke-portfóliójából a kkv-keretbe annak érdekében, hogy növeljék a Covid19-világjárvány által sújtott kkv-kat célzó eszközök kapacitását.

1. táblázat – Az uniós garancia megoszlása és időbeli alakulása

(milliárd EUR-ban)	Tárgyév	IIW	Kkv-keret	Uniós garancia összesen	Az EBB saját forrásai	ESBA összesen
ESBA 1.0	2015	13,5	2,5	**16,0**	5,0	**21,0**
ESBA 1.0 módosítás	2016	13,0	3,0	**16,0**	5,0	**21,0**
ESBA 2.0	2018	19,5	6,5	**26,0**	7,5	**33,5**
ESBA 2.0 módosítás	2020	19,25	6,75	**26,0**	7,5	**33,5**

Forrás: a Bizottság szolgálatai

[5] Az ESBA-rendelet 11. cikkének (3) bekezdése.

Az ESBA reagálása a Covid19-válságra

A Covid19-világjárvány 2020 eleji kitörését követően az ESBA kivette a részét Covid19-válság társadalmi-gazdasági hatásainak enyhítésére irányuló összehangolt európai válaszlépésekből. Az ESBA-ból felszabadított források alapján az EBA 2,2 milliárd EUR összegű garanciát nyújtott pénzügyi közvetítőknek, így 8 milliárd EUR összegű finanszírozást tett elérhetővé a vállalkozások, köztük a mikro- és szociális vállalkozások, valamint a kulturális és kreatív ágazatokban működő kkv-k számára.

Továbbá annak érdekében, hogy a végső kedvezményezettek a leggyorsabban hozzájussanak a támogatáshoz, az ESBA irányítóbizottsága 2020 áprilisában úgy határozott, hogy egyszerűsíti az IIW keretében a Covid19-reagálásra fordítható finanszírozási keretösszegeken belüli egyes műveletek jóváhagyási eljárását.

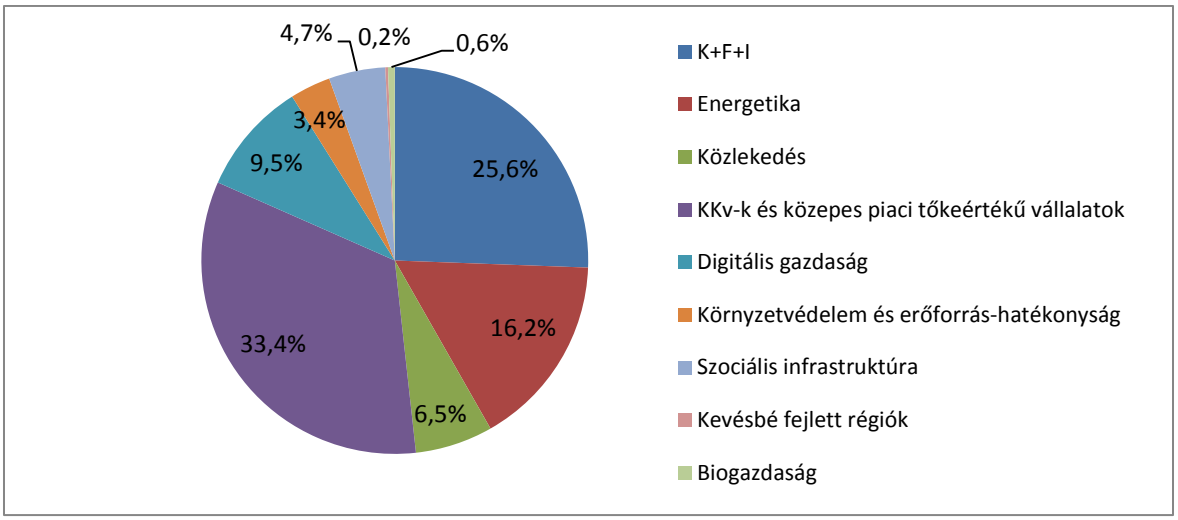
Az EBB igazgatótanácsa például 2020 májusában jóváhagyta azt az ESBA-ügyletet, amely100 millió EUR összegű hitelfinanszírozási támogatást nyújt a német BioNTech SE-nek a Covid19 elleni oltóanyag kifejlesztéséhez és gyártásához. Ez lehetővé tette a vállalat számára, hogy bővítse gyártási kapacitását annak érdekében, hogy mihamarabb biztosíthassa az oltóanyagot világszerte, a világjárványra adott válaszul.

3. Az uniós garancia felhasználása

Ez a szakasz áttekintést nyújt az uniós garanciának az ESBA által támogatott különböző tevékenységek keretében történő igénybevételéről. Az uniós garancia a következő két kerethez tartozó különböző termékekhez nyújt garanciát: az infrastrukturális és innovációs keret és a kkv-keret.

2020 végéig az EBB csoport (az EBB és az EBA) 1 549 műveletet hagyott jóvá az ESBA keretében összesen 103 milliárd EUR értékben. 2020 végéig ezekből 1 421 műveletet már aláírtak, összesen 82,7 milliárd EUR értékben. A jóváhagyott műveletek várhatóan 545,3 milliárd EUR összegű beruházást generálnak (amelyből a már aláírt műveletekkel kapcsolatos összes beruházás 479,5 milliárd EUR-t tesz ki), lefedve az uniós tagállamok mindegyikét és az ESBA-rendeletben meghatározott valamennyi célkitűzést, a beruházások több mint felét a kutatás, fejlesztés és innováció (K+F+I), a kkv-k és a közepes tőkeértékű vállalatok számára allokálva (1. ábra).

1. ábra: Az aláírt műveletekre mozgósított ESBA-beruházás (ágazatonként a 2020. decemberi állapot szerint)

Forrás: a Bizottság szolgálatai

2020 végén az uniós költségvetésnek az aláírt (folyósított és folyósítatlan) műveletek tekintetében az uniós garancián keresztül az esetleges jövőbeli kifizetések kapcsán fennálló kitettsége 24,1 milliárd EUR-t tett ki, míg az uniós garancia által fedezett fennálló folyósított kitettség teljes összege csaknem elérte a 18,9 milliárd EUR-t.

2020. december 31-ig összesen 80,4 millió EUR összegben került sor az uniós garancia lehívására az IIW keretében. Emellett 5,0 millió EUR-t hívtak le az EBB finanszírozási költségeire, 77,4 millió EUR-t a sajáttőke-típusú műveletek értékhelyesbítésére, 3,9 millió EUR-t pedig a behajtási költségekre és az EBB megtérítendő igazgatási költségeire.

2020 végéig összesen 45,6 millió EUR összegben került sor az uniós garancia lehívására a kkv-keretben, amelyet EUR-tól eltérő pénznemek fedezeti célokra történő vásárlására használtak fel.

3.1. Infrastrukturális és innovációs keret

Az IIW keretében az EBB-műveletek adósság- vagy sajáttőke-portfólióba történő besorolása az EBB hitelosztályozási rendszerén és az EBB standard kockázatértékelésén alapul. Az IIW keretében a 19,25 milliárd EUR összegű uniós garanciakorlát a következőképpen oszlik meg:

- legfeljebb 15,24 milliárd EUR adósságtípusú műveletekre;
- legfeljebb 4,01 milliárd EUR sajáttőke-típusú műveletekre.

2020. december 31-ig az EBB az IIW keretében 629 műveletet írt alá összesen 57,2 milliárd EUR értékben, amelyek várhatóan 278,2 milliárd EUR összegű beruházást generálnak az uniós tagállamokban.

3.1.1. Az IIW adósságportfóliója

Az IIW adósságportfóliója az összes aláírt és nem törölt adósságtípusú műveletet tartalmazza. Az EBB a műveletek mindegyikére vonatkozóan elvégzi a standard kockázatértékelését, amely magában foglalja a nemteljesítési valószínűség és a visszafizetési ráta kiszámítását az uniós garancia figyelembevétele nélkül (az ügylet teljes kockázatának megjelenítése érdekében[6]). Az uniós garancia által fedezett műveletek kockázati profilja általában magasabb a szokásos EBB-műveletekénél, így a *különleges tevékenységek*[7] körébe tartoznak. A kevésbé kockázatos ügyletek bekerülhetnek az ESBA portfóliójába, feltéve, hogy egyértelműen igazolt azok jelentős hozzáadott értéke, és a portfólióban való szerepeltetésük összhangban van az addicionalitás biztosításának kritériumával.

Az IIW adósságportfóliója esetében az uniós költségvetés 100 %-os első veszteségviselő garanciát nyújt az EBB által az ESBA keretében kezelt adósságportfólióra. Az első veszteségviselő rész várhatóan az EBB által finanszírozott műveleteknek a beruházási időszak végi teljes portfóliójának körülbelül 25 %-a lesz az IIW standard adósságportfólió és 33 %-a lesz az IIW hibrid adósságportfólió[8] esetében, míg a fennmaradó kockázatot teljes mértékben az EBB viseli.

Az uniós garancia az EBB kötelezettjeinek nemteljesítése vagy adósságátalakítási folyamat megkezdése esetén hívható le az adósságtípusú műveletekhez kapcsolódó adósságátstrukturálási veszteségek fedezése céljából.

---

6 Az ESBA-rendelet II. mellékletének 6. pontja.

7 Az EBB alapokmányának 16. cikke.

8 Az IIW adósságportfólión belül egy hibrid komponenst hoztak létre egyedi műveletek – például az EBB által teljes mértékben pénzügyi közvetítőkre bízott kockázatmegosztási műveletek, eszközfedezetű értékpapírok stb. – kezelése céljából. 2020. december 31-ig az uniós garanciából 2 milliárd EUR-t allokáltak erre a portfólióra.

Az EBB adósságműveletei az EBB árazási módszertanának megfelelő bevételeket termelnek. A kockázatfüggő bevételek az Európai Unió és az EBB között az ESBA-megállapodásban meghatározott kockázat- és bevételmegosztási elvek alapján oszlanak meg, amelyek szerint az uniós garancia teljes egészében fedezi az első veszteségviselő részt, míg az EBB viseli a teljes fennmaradó kockázatot.

A 2020. december 31-i állapot szerint 460 adósságtípusú művelet, ebből 403 standard adósság és 57 hibrid művelet aláírására került sor az IIW keretében összesen 50,3 milliárd EUR értékben.

3.1.2. Az IIW sajáttőke-portfóliója

Az IIW sajáttőke-portfóliója az összes aláírt és nem törölt sajáttőke-típusú műveletet tartalmazza. E portfólió keretében az uniós garancia egyedi vállalatokba vagy projektekbe történő közvetlen befektetések (sajáttőke-típusú közvetlen befektetések) támogatására vagy alapok finanszírozására, illetve hasonló portfóliókockázatok finanszírozására (sajáttőke-típusú portfólió) használható fel.

Az EBB elvégzi a szokásos értékelését és eldönti, hogy a művelet jár-e sajáttőke-típusú kockázattal vagy sem, függetlenül a művelet jogi formájától és nómenklatúrájától.

Az IIW standard sajáttőke-portfóliója keretében az EBB az uniós garanciákra vonatkozókkal azonos feltételek mellett fektet be. Az uniós garancia fedezi az IIW standard sajáttőke-portfóliójában szereplő minden sajáttőke-típusú művelet 50 %-át, míg az EBB viseli a fennmaradó 50 %-ot

Az uniós garancia lehívható negatív értékhelyesbítések, az elidegenítéskor realizált veszteségek és az EBB finanszírozási költségeinek fedezésére a tőkebefektetésnek az uniós garancia által biztosított része tekintetében.

Az uniós garanciához kapcsolódó és az IIW standard sajáttőke-portfóliójával összefüggésben befolyó bevételeket az uniós garancia ellentételezésére használják fel.

A harmadik alkalommal módosított és újraszövegezett, 2018. március 9-i ESBA-megállapodás az IIW standard sajáttőke-portfólió mellett létrehozott egy IIW nemzeti fejlesztési banki sajáttőke-portfóliót. Portfólióalapon az uniós garancia az első veszteségviselő rész 95 %-át biztosítja, míg az EBB viseli a maradék 5 %-ot, valamint a teljes fennmaradó kockázatot.

A 2020. december 31-i állapot szerint 169 sajáttőke-típusú művelet, ebből 163 standard sajáttőke-típusú művelet és 6 nemzeti fejlesztési banki sajáttőke művelet aláírására került sor az IIW keretében összesen 6,9 milliárd EUR értékben.

3.2. Kkv-keret

A kkv-keret megkönnyíti a kis- és középvállalkozások és korlátozott mértékben a kis méretű, közepes piaci tőkeértékű vállalatok hitelhez és sajáttőke-finanszírozáshoz jutását. A kkv-keret végrehajtásáról az EBA gondoskodik.

Az ESBA-rendelet értelmében a kkv-keret részére allokált uniós garancia korlátja az adósság- és a sajáttőke-műveletek esetében egyaránt 6,75 milliárd EUR.

2020. december 31-ig az EBA összesen 25,5 milliárd EUR értékű EBA-finanszírozásról írt alá a kkv-kerethez tartozó műveletről szóló megállapodásokat pénzügyi közvetítőkkel. Ezek a műveletek várhatóan 211 milliárd EUR összegű beruházást generálnak, lefedve a tagállamok mindegyikét. Továbbá összesen 1 427 600 vállalkozás részesült ESBA-finanszírozásban a kkv-keret révén.

3.2.1. A kkv-keret adósságportfóliója

A hitelfinanszírozáshoz nyújtott támogatás terén a kkv-keret uniós garanciával fedezett része a kkv-k részére rendelkezésre álló uniós pénzügyi eszközöket teszi még hatékonyabbá. Az említett pénzügyi eszközöknek az ESBA keretében történő bővítése lehetővé tette a garancia gyorsabb lehívását és azt, hogy e pénzügyi eszközök segítségével nagyobb volumenű hitelt tudjanak nyújtani nagyobb számú vállalkozásnak. Konkrétan a következő eszközökhöz nyújtottak támogatást:

- a COSME hitelgarancia-eszköz, amely javítja a kockázatosabb kkv-k finanszírozáshoz jutását;
- az InnovFIN kkv-garanciaeszköz, amely az innovatív és kutatásintenzív vállalkozásokra összpontosít;
- az EaSI (a foglalkoztatás és a szociális innováció európai uniós programja) garanciaeszköz, amely a mikrofinanszírozáshoz és a szociális vállalkozások számára nyújt támogatást;
- a CCS garanciaeszköz, amely a kulturális és kreatív ágazatokban működő kkv-knak nyújt célzott támogatást;
- az ESBA keretében kísérleti projektjeként kifejlesztett K+O termék, amely egyes hallgatóknak és tanulóknak, alkalmazottaik átképzésébe beruházó vállalkozásoknak, valamint oktatást és képzést kínáló/abba befektető szervezeteknek nyújt finanszírozást; valamint
- az ESBA kombinált termék, amely a tagállamok konkrét szakpolitikai célkitűzéseire irányul, különösen a mezőgazdasági ágazatban a forráshoz jutás előmozdítására. A termék az uniós strukturális alapokból vagy nemzeti alapokból és az ESBA-ból származó forrásokat kombinálja.

A 2020. december 31-i állapot szerint a kkv-keretben 437 adósságtípusú művelet aláírására került sor összesen 15,1 milliárd EUR értékben.

3.2.2. A kkv-keret sajáttőke-portfóliója

A sajáttőke-finanszírozás terén a kkv-keretnek az ESBA révén uniós garanciában részesülő része a következő három eszközt támogatja:

- a kkv-keret sajáttőke terméke, amelynek keretében az EBA olyan tőkealapokba, alapok alapjaiba vagy társbefektetési eszközökbe fektet be, amelyek sajáttőke-finanszírozást nyújtanak korai szakaszban lévő vállalkozásoknak (pl. induló innovatív vállalkozásoknak) vagy növekedési és terjeszkedési szakaszban lévő vállalkozásoknak (pl. növekvő innovatív vállalkozásoknak);
- az ESCALAR, amely az elsősorban tőkenövelésre törekvő alapokat segíti a szükséges kritikus tömeg elérése érdekében; valamint
- az ESBA magánhitelprogramja, amely a diverzifikált hitelalapokat támogatja, így növelve az európai kkv-k és a kis méretű, közepes piaci tőkeértékű vállalatok alternatív hitelfinanszírozásának volumenét és sokszínűségét.

Emellett a kkv-keret 4 milliárd EUR összegben közvetlen EBB-hozzájárulásban is részesül, amely révén az EBB kockázatitőke-forrásokra vonatkozó megbízatását kiterjesztették az EBA-ra, amely alapján az EBA kkv-k és közepes piaci tőkeértékű vállalatok sajáttőke-finanszírozásához nyújt támogatást.

A 2020. december 31-i állapot szerint a kkv-keretben 355 sajáttőke-típusú művelet aláírására került sor összesen 10,5 milliárd EUR értékben.

4. Az ESBA keretén belüli uniós garanciaalap működése

Az ESBA keretében működő garanciaalapot (a továbbiakban: garanciaalap) az ESBA-rendelet 12. cikke alapján hozták létre, és finanszírozása elsősorban az Unió általános költségvetéséből és az uniós garancia keretében végzett műveletek bevételeiből történik. A garanciaalap olyan likviditási puffert képez, amelyből az uniós garancia lehívása esetén az EBB számára kifizetést kell teljesíteni. A garanciaalap forrásait az uniós garancia alapján vállalt kötelezettségek teljes összegének egy adott százalékán (célráta) kell tartani, amelyet jelenleg 35 %-ban határoztak meg. Így a likviditási puffer célja, hogy megfelelő biztonsági tartalékként szolgáljon annak elkerülése érdekében, hogy az Unió költségvetése hirtelen garancialehívások kockázatának legyen kitéve, amelyek miatt kiadáscsökkentéseket vagy költségvetés-módosításokat kellene végrehajtani.

Az ESBA-megállapodás szerint a garanciaalapból akkor kell kifizetést teljesíteni, ha a lehívás összege meghaladja az ESBA-számlán az EBB rendelkezésére álló pénzeszközöket. Az EBB által kezelt ESBA-számlát az uniós garanciával fedezett műveletekből és a behajtott összegekből eredő uniós bevételek, valamint az uniós garancia keretében eszközölt lehívások és az EBB megtérítendő igazgatási költségeinek és behajtási költségeinek kifizetése céljából hozták létre.

A költségvetési rendelet[9] létrehozta a közös tartalékalapot, amely a 2021–2027-re szóló többéves pénzügyi keret szerinti költségvetési garanciákból és pénzügyi támogatási programokból eredő pénzügyi kötelezettségek, valamint az örökölt kötelezettségek fedezésére szolgáló tartalék képzésére irányul. Ezért 2021 januárjától az ESBA keretében működő garanciaalap a közös tartalékalapon belül külön komponenst alkot.

4.1. A garanciaalap feltöltési mechanizmusa

A garanciaalap feltöltése a következők révén történik:

- hozzájárulások az Unió általános költségvetéséből; a garanciaalap feltöltésére elkülönített költségvetési juttatás 8 425 millió EUR;
- az Unió által az ESBA-megállapodással összhangban kapott bevételek és egyéb kifizetések, valamint az „Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz”[10] és a „2020-as energiaügyi, éghajlatváltozási és infrastrukturális európai alap” (Marguerite Alap)[11] keretébe tartozó pénzügyi eszközökből származó bevételek és visszafizetések;
- a garanciaalap pénzügyi piacokon befektetett forrásainak bevételei (kamatok);
- az uniós garanciával fedezett projektekből behajtott összegek garancialehívás esetén.

A 2021 januárja óta a közös tartalékalap részét képező, önálló komponenst alkotó garanciaalap globális tartalékának felöltése 2022 végéig fokozatosan valósul meg.

4.2. Éves és összesített pénzáramok

A garanciaalap feltöltésére szolgáló költségvetési kötelezettségvállalásokat és kifizetéseket a 2. táblázat ismerteti.

2. táblázat – A garanciaalap feltöltése

(millió EUR-ban)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kötelezettségvállalási előirányzatok	1 350,0	2 110,2	2 680,3	2 069,3	357,3	301,0
Kifizetési előirányzatok	0	1 018,0	2 489,6	2 013,9	1 166,2	1 248,9

Az ESBA uniós költségvetési hozzájárulásokra vonatkozó kötelezettségvállalási időszaka 2020. december 31-én ért véget. A címzett bevételekből – amennyiben rendelkezésre állnak – 2022 végéig tehetők kötelezettségvállalások. 2020. december 31-ig összesen mintegy 8 868 millió EUR-t kötöttek le a garanciaalap feltöltésére, ebből 8 425 millió EUR-t az EU általános költségvetéséből, 443 millió EUR-t pedig címzett bevételekből.

[9] (EU, Euratom) 2018/1046 rendelet (HL L 193., 2018.7.30., 1. o.).
[10] 1316/2013/EU rendelet.
[11] 680/2007/EK rendelet.

Az uniós költségvetésből a garanciaalapba történő befizetéseket 2022-ig ütemezték be. A címzett bevételekből azonban 2023-ig kerülhet sor befizetésekre. Összesen mintegy 7 937 millió EUR-t fizettek be ténylegesen a garanciaalapba, ebből 7 513 millió EUR az EU általános költségvetéséből származott, 424 millió EUR pedig címzett bevételként került beszedésre.

2020. december 31-ig az EBB által az IIW keretében kezelt ESBA-műveletek összesen 674 millió EUR nettó bevételt termeltek az Uniónak, ebből 243 millió EUR a 2020-as évhez kapcsolódik[12].

Ami a kkv-keretben kezelt ESBA-műveleteket illeti, az Uniónak összesen 452 millió EUR nettó költsége keletkezett, ebből 295 millió EUR a 2020-as évhez kapcsolódik[13].

4.3. A portfólió összetétele és fő jellemzői

A garanciaalap befektetési portfólióját az ESBA garanciaalapjának eszközkezelésére vonatkozó iránymutatások jóváhagyásáról szóló, 2016. január 21-i C(2016)165 bizottsági határozatban megállapított gazdálkodási elvekkel összhangban fektetik be.

Az iránymutatás szerint a befektetési portfólióban található eszközöknek elegendő likviditást kell biztosítaniuk a garancia esetleges lehívása esetére, ugyanakkor nagy fokú biztonság és stabilitás fenntartása mellett optimális hozam- és kockázati szint kialakítását célozzák.

A befektetési célkitűzések és a piaci feltételekre vonatkozó kilátások figyelembevételével befektetési és kockázatkezelési stratégiákat fogadtak el. A befektetések során a cél a különböző rögzített hozamú eszközosztályok közötti fokozottabb diverzifikáció.

2020 decemberében a befektetési portfólió elsősorban állami kibocsátású értékpapírokból, alsóbb szintű állami kibocsátók, szupranacionális szervek vagy ügynökségek által kibocsátott értékpapírokból (a piaci érték 46,8 %-a), vállalati értékpapírokból (a piaci érték 20,3 %-a) és fedezett kötvényekből (a piaci érték 17,1 %-a) állt. A portfólió mintegy 5,2 %-át likvid és magas (AA/AAA) minősítésű, USA-dollárban denominált befektetések adták. Az említett befektetések devizakockázati kitettségét fedezték.

A portfólió átlagos hátralévő futamideje 2020 végén 3,19 év, átlagos hitelminősítése pedig BBB+ volt.

A portfólió nagy részét likvid értékpapírokba fektették be, és a portfólió egy megfelelő nagyságú részének (a portfólió összértékének 25 %-a) futamideje 12 hónapnál rövidebb.

[12] Az ellenőrzött pénzügyi jelentés szerinti adatok (az ESBA-megállapodás III. jegyzéke).
[13] Ua. mint fent.

A portfólió lejárati, hitelkockázati és likviditási profilját úgy kalibrálták, hogy összhangban álljon az uniós garanciával fedezett ESBA-műveletekből eredő előre jelzett cash flow-kkal (pl. tervezett lehívások, bevételek).

2020 decemberében az ESG[14] megjelöléssel ellátott eszközök aránya a portfólióban 9,5 %-ot tett ki.

4.4. Teljesítmény

A teljesítmény kiszámítása idősúlyozott alapon történik, hogy ne befolyásolja a portfólió mérete, amely az időszak alatt jelentősen nőtt.

2016. áprilisi létrehozása óta 2020 decemberének végéig a garanciaalap 2,4 %-os abszolút teljesítményt ért el. Ez az eredmény abból adódott, hogy Európában erősen negatív volt a kamatszint, különösen a piacok által hitelkockázat-mentesnek és likvidnek tartott kitettségek esetében. Példaként említhető, hogy a hároméves német szövetségi kötvény hozama 2020 végén –0,77 % volt.

4.5. A garanciaalap célrátája és feltöltöttsége megfelelőségének értékelése

A garanciaalap célrátáját eredetileg az uniós garanciával fedezett teljes kötelezettségállomány 50 %-ában állapították meg. Ezt a célrátát az ESBA működésének megkezdése előtt állapították meg.

Az ESBA-ra vonatkozóan elvégzett belső értékelés[15] alapján a Bizottság 2016-ban arra a következtetésre jutott, hogy a garanciaalap feltöltési szintje kiigazítható. Az uniós garancia alá tartozó különböző termékek kockázatértékelése azt mutatta, hogy a garanciaalap 35 %-ra módosított feltöltési célrátája esetén az uniós költségvetés összességében megfelelően védett lenne az uniós garancia terhére történő potenciális lehívásokkal szemben, figyelembe véve a behajtott összegeket, valamint az ESBA-műveletek bevételeit és visszafizetett összegeit.

Az Európai Parlament és a Tanács jóváhagyta a Bizottság javaslatát, és az ESBA 2.0 rendelet hatálybalépésével a célráta az uniós garanciával fedezett teljes kötelezettségállomány 35 %-ára módosult.

Az uniós garancia alá tartozó különböző termékek 2021. februári kockázatértékelése megerősítette, hogy az ESBA-garanciaalap 35 %-os célrátája esetén a teljes uniós költségvetés megfelelően védett az uniós garancia terhére történő potenciális lehívásokkal szemben, figyelembe véve a követelések behajtását, a bevételeket és az EBB korábbi műveleteiből befolyt bevételeket.

[14] Környezeti, társadalmi és irányítási.
[15] SWD(2016) 297.

5. Következtetések

Az ESBA-rendelet alkalmazásáról készült, az InvestEU program létrehozásáról szóló bizottsági rendeletjavaslatot alátámasztó legutóbbi független értékelés[16] megállapította, hogy az uniós garancia általában véve releváns és hatékony. Mindenekelőtt az uniós garancia és az EBB-hozzájárulás szintjét megfelelően állapították meg, mivel lehetővé tette az EBB csoport számára, hogy a várakozásoknak megfelelő mértékben generáljon beruházásokat. A garanciaalapra vonatkozó célrátának az ESBA 2.0 keretében történt kiigazítása az uniós költségvetés hatékonyabb felhasználását eredményezte. Ezenfelül az uniós költségvetés más részeire gyakorolt hatás korlátozott maradt, ami hatékonyabbá tette az uniós költségvetésből származó támogatást. Továbbá úgy tűnt, hogy az ESBA célrátájának modellezésére alkalmazott megközelítés összességében megfelelő, és összhangban van az ágazati gyakorlattal.

2020 végére az ESBA összesen 545,3 milliárd EUR beruházást generált az uniós tagállamokban, tehát meghaladta az 500 milliárd EUR-s célt, egyúttal enyhítette a Covid19-járványnak az európai gazdaságra gyakorolt hatását.

2021-ben a Bizottság elindítja az ESBA utólagos értékelését, amelyet várhatóan 2022 végéig megküld az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak.

[16] SWD(2018) 314 final.